

Diuzhaw Deng Rizdin Rangh Hwnjdaeuj

□ Loz Nanz sij Moz Liujgvei hoiz

Fwendaej Gizgyae

Buznoix maeuq youq laj gomakmoed eu fwendaej:

Minghhoj yo——
Minghhoj dingj mbwn youh daemx deih,
Lumj reihvuengzlienx ndaem lwghaemz.
Mwhsau minghhoj daengz seizlaux,
Haeuj moh lij ngaiz namhhaemz haem.
Vu——Vu! Vu——Vu!
……

Gij singdiuh fwendaej buznoix, singraez lienzrangh, singdinj siliengz, gij singdiuh fwendaej yaep raez yaep dinj neix daj laj gomakmoed ngauz yiengjsasa, bin hwnj gekcueng ranz gou, bin haeuj ndaw rug gaenq caemrwgrwg, bin haeuj ndaw rwz dou raninz. Rumzhaemh ci gvaq, singdiuh fwendaej buznoix deng sikbeng baenz haujlai diuz sei, seiz dingz seiz eu, seiz haenq seiz nyieg, ndonj gvaq ndaw banhaemh laepngaungau.

Gou daj gwnz mbonq bin hwnjdaeuj, yengq din yiengq rog conghcueng yawj——baihrog rongh—ndwen hausagsag, buznoix cingq gutgungq ndang—dae j maeuq youq laj gomakmoed laeng ranz de daej. Buzboix doq daej doq eu, singyaem geq myon, fwzyauyau. Daj ndaw singdiuh siengsim fwzyauj, dingq ndaej aensim iqoiq caengz doengsaeh duh gou liuh mbouj daengz hix fouz laizyouz dwk caengq, raemxda mbouj roxnyinh daengz couh doek roengz—daeuj.

Cungj singdiuh siliengz buznoix dawz daej caeuq eu gyoebbaenz neix, seizhaenx gou nienzgeij lij iq, cix dingq ndaej gig doeksaet geizheih dangqmaz, gou mbouj roxyiuj, youq ndaw nienzdaih ciuhgoeng ciuhboh gou, youq mbanjranz gou, hix couh dwg youq Gveiqsaebaek Lingzyinz, moix boux mehmbwk Bouxcuengh cungj rox eu cungj fwen neix.

Youq nienzdaih densi vangjloz caengz riuz—hengz haenx, fwen couh lumj lwed nei, youq ndaw ndangdae j Bouxcuengh dauqcawq lae. Doiq bouxsai mehmbwk ndeu, daj roxnaj guhyoux daengz baenzgya, buenqlai dwg aenvih miz fwen daiq roen caeuq bangcoengh. Bouxcuengh baenzciuh, daj okseng daengz dai geq, daj gyaеuj daengz byai, cungj noix mbouj ndaej fwen. Doiq mehmbwk Bouxcuengh Lingzyinz seizgaeuq daeuj gangj, mbouj rox eu fwendaej couh lumj mbouj rox daemj baengz nei, dwg gienh saeh hawj vunz nanz siengj caeuq najmong ndeu.

Fwen couh dwg gijangq gijhuj gijdae j gijriu Bouxcuengh. Youq seiz goriuzhengz ngoenz moq gvaq ngoenz, fwen ciemhciemh ndoj mbouj raen riz, buznoix geq vanzlij dingjengz henhoh aen sibgvenq eufwen, yungh fwen daeuj geqnaeuz gij siengjfp ndawsim swhgeij.

Song Mehmbwk Daj Ndaw Goj Byaij Okdaeuj

Daj daih lawz hwnj gou caeuq buznoix couh giet baenz caencik, seizneix gaenq mbouj miz vunz geq ndaej cingcuj lo. Aencin iq lizsij cix gyaeraez, daj daihnduj daengz daih gou, mbouj rox ginggvaq geijlai bi lo. Ndigah, youq gwnz cin, danghnaeuz daj daih cojcoeng ceiq geq haenx suenq hwnj, doxrangh doxlienx, gyoengq vunz ndaw cin cungj ndaej dap di gvanhaeh caencik ndeu.

Aencin yienghceij lumj diuzcajnga, diuzroen yiengq gwnz daz daengz cungqgyang couh faen baenz song diuz nga, haenx ndaej loengxdoengj suenq baenz diuz haw ndeu. Cin heuhguh Cinlozlaeuz, haw heuhguh Hawbyaloz. Baihswix diuzcajnga dwg dieg cwngfuj gihgvanh caeuq yozyau, gizhaenx cengdi cungj dwg vunzdiegrog youq, baihgvaz diuzcajnga dwg gyaеuj haw, baihlaj diuzcajnga dwg byai haw, Vunzbyaloz cungj youq gyaеuj haw byai haw, gyoengqde ciuhciuh daihdaih youq gizneix gvaq ndwenngoenz. Giz sam aen fuengyiengq gyauxca haenx miz go rungz geq hung ndeu, sam vunz aj gen umj mbouj gvaq. Ngefaex go

遥远的哭唱

姨婆蹲在黄皮果树下哭唱：

命苦哟——

命苦连天苦连地，

苦瓜种在黄连地。

命苦姑娘苦成婆，

苦到地下苦堆泥。

呜——呜！呜——呜！

……

姨婆的哭调，长声连绵，短声凄婉，这一长一短的哭唱声从沙沙摇响的黄皮果树下爬上我家窗棂，爬进已经入睡沉静下来的房间，爬进我们被睡意灌满的耳朵里。夜风过处，姨婆的哭唱调被撕扯成丝丝缕缕，时断时续，时强时弱，在黑魇魇的寂空里穿行。

我从床上爬起来，踮起脚尖往窗外看——皎洁的月光下，姨婆正蜷着身子蹲在她家门后的黄皮果树下哭。姨婆边哭边唱，苍老的声音透着无尽的沧桑与凄凉。在悲伤哀婉的曲调中，我尚不解世事的幼小的心竟也无端被刺痛，眼里的泪不知不觉地滚了下来。

姨婆把哭和唱结合在一起形成的这种悲凉曲调令当时年幼的我十分惊奇，我并不知道，在我祖辈父辈的年代里，我家乡桂西北凌云的每一个壮家女子都会这种唱法。

在电视、网络还没有风行的年代里，山歌就像血液，在壮家人的躯体里四处奔流。一对男女从相识相恋到结成秦晋之好，大多因了山歌的牵引和成全。从出生到生死，山歌贯穿了壮家人的一生。对旧时的凌云壮家女子来说，不会哭唱就像不会种田织布一样，是一件不可思议和羞耻的事。

山歌就是壮家人心中的喜怒哀乐。年迈的姨婆在流行歌曲日新月异，山歌渐渐匿迹的时候，依然固执地保持用山歌诉说内心的习惯。

从故事里走出来的两个女人

我和姨婆究竟是多少代前结下的亲戚，现在已经没人能理得清了。小镇年岁太古，从第一辈到我这辈之间不知历经多少沧海桑田。因此,在镇上，若要从先祖的那一代论起，牵七扯八，每一家都能沾上一点亲戚关系。

小镇呈丫字形，丫字的一点一撇一竖笼统算是一条街。镇叫逻楼镇，街叫山逻街。丫字的一点是政府机关学校所在地，那里住的几乎全是外地人，丫字的一撇是街头，一竖是街尾，这一撇一竖住的全是祖祖辈辈就生活在这里的山逻人。丫字交叉处有一棵三人合抱粗的大古榕。古榕的枝叶向四周蔓延，覆盖住整个路面，一直延伸覆盖到街对面的房顶，探进人家的院子里。古榕下是几块已经被屁股磨蹭得光滑顺滑了的大石头。傍晚时分，小孩子们在古榕下追逐嬉戏，大人们则坐在大石头上围成圈闲聊。姨婆的故事就从这些闲聊里跑出来，流传到下一代去。

姨婆家与我家只有几步之遥，小时候我对这个身材胖硕满头银发的老太太很是畏惧。因为姨婆特能骂，不论大人还是小孩，谁不小心惹恼了她都有可能招来好长一段时间的骂。

在山逻街，姨婆唯一的骂街对手是街头的婆大。

按旧时的叫法，姨婆应该管婆大叫大姐。因为婆大和姨婆都是姨公的老婆，婆大是妻，姨婆是妾。在旧式家庭里，妾要称妻为大姐。当然这都是新中国成立前的事了。新中国成立后，婆大与姨婆不再住在同一个屋檐下，她们一个住街头，一个住尾，如果不是田地的界线相连，她们几乎可以做到生死不相往来。可姨婆和婆大不但往来了，而且往来得很频繁，每隔三天五天就会惊天动地地往来那么一次。

姨婆和婆大往来的方式很特别，那就是骂街。

姨婆与婆大田地相连，姨婆的苔藤爬进婆大的地里或是婆大的瓜崽结到姨婆的田头，这些琐碎寻常的事都能招来姨婆或婆大骂街。

山逻街不大,一丁点争吵声都会引来全街看热闹的人，更何况站到大街上唾沫四溅、指手画脚、指桑骂槐的人是姨婆和婆大。因此，有姨婆和婆大骂街的傍晚，山逻街连空气都氤氲着兴奋。

首先入戏的一般是姨婆。

白天，姨婆把地头的活儿做完了，把家里的事儿安排妥当了，吃罢晚饭，这才不慌不忙走出家门。

(1)

rungz geq yiengq seiqhenz ietdaz, goemq daengx diuzroen bae liux, itcig ietdaz daengz dingjranz doiqnaj haw, iet haeuj ndaw gyanghongh ranz vunz bae. Laj gorungz geq miz geij ndaek rin hung, gwnz rin hung deng vunz naengh ndaej wenjraeuz. Banhaemh, gyoengq lwgnyez youq laj gorungz geq doxgyaep guhcaemz, gyoengq vunzhung naengh youq gwnz rin hung, humx baenz gien ganggoj. Gij goj buznoix couh daj ndaw bak gyoengqde buet okdaeuj, cienx daengz daihlaeng.

Ranz buznoix liz ranz gou cij miz geij yamq roen, seiz iq gou gig lau buznoix ndangdae j hung biz byoem haumong neix. Aenvih buznoix daegbied rox ndaq vunz, mboujlnh vunzhung roxnaeuz lwgnyez, bouxlawz mbouj siujsim nyex de ndatheiq le, de cungj aiq ndaq vunz duenh seizgan gig raez ndeu bae.

Youq Hawbyaloz, gangj daengz ciuqnad, cij miz buzdaih gyaеuj haw ndaej caeuq buznoix doxdax.

Ciuq seizgaeuq, buznoix wnggai heuh buzdaih guh cejdaih. Aenvih buzdaih caeuq buznoix song mehmbwk cungj dwg yah daxgoeng, buzdaih dwg yah, buznoix dwg yahnoix. Youq ndaw ranz seizgaeuq, yahnoix aeu heuh yah guh cejdaih. Dangyienx neix cungj dwg gij saehcingz Cungguk moq caengz laebbaenz lo. Cungguk moq laebbaenz liux, buzdaih caeuq buznoix mbouj caiq youq doengz aen ranz, song vunz boux youq gyaеuj haw, boux youq byai haw, danghnaeuz mbouj dwg henz reihnaz song vunz doxrangh, gyoengqde cengdi ndaej daengz dai cungj mbouj doxbaij. Hoeng, buznoix caeuq buzdaih mboujdan baedauq lo, caemhcai q baedauq ndaej gig deih, gek sam haj ngoenz couh baedauq saek mbat, mbat baedauq neix hawj vunz simdiuq doeksaet yat.

Buznoix caeuq buzdaih baedauq ndaej gig daegbied, song vunz yungh ciuqnad daeuj baedauq.

Buznoix caeuq buzdaih reihnaz doxrangh, gomaenz buznoix daz haeuj ndaw reih buzdaih, roxnaeuz gvalwg buzdaih giet daengz gyaеuj reih buznoix, doenghgij saeh bingzciengz youh iq neix cungj ndaej hawj song vunz ciuqnad hwnjdaeuj.

Hawbyaloz mbouj hung, miz di sing cengbak cungj ndaej yinx vunz daengx diuz haw daeuj yawj nauhyied, engq mbouj gangj song vunz ndwn youq gyang haw ndaq ndaej myaiz sinz, vaddin vadfwngz, gangjngaiz haenx dwg buznoix caeuq buzdaih. Ndigah, doengh banhaemh miz buznoix caeuq buz—daih ciuqnad haenx, Hawbyaloz lienx hoengqheiq cungj riengzlaeng angqvauvau.

Itbuen dwg buznoix haeujheiq gonq.

Banngoenz, buznoix dawz gij hong reihnaz guh liux, dawz gij hong ranz guh ndei, gwn caeuz liux, cij mbouj vueng mbouj muengz byaij ok douranz.

(1)